

808

~~223~~
1374

~~40156~~
5421

ИНСТРУКЦІЯ ОБВОДОВОМУ ЛЕКАРЮ.

(Медицинскимъ Совѣтомъ разсмотрѣнная и одобренная на общемъ засѣданіи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія).

INSTRUKCYA

D L A

Lekarza Obwodowego.

(Przejrzana przez Radę lekarską, i przyjęta na posiedzeniu ogólném Kommissji Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchowych i Oświecenia Publicznego).

*U Lekarza obwodowi - Druki
dawne*

На подлинной рукою Главнаго Директора Предсѣдатель-
ствующаго въ Пр. Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ
дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, написано :

„ Утверждаю .“

Генералъ - Адъютантъ ИШИОВЪ.

Г. Варшава 15 (27) Декабря 1838 г.

ИНСТРУКЦІЯ ОБВОДОВОМУ ЛЕКАРЮ.

Обводовой лекарь есть старшій меди-
цинскій чиновникъ въ обводѣ, заведываю-
щій дѣлами, относящимися до медицинскою
полиціи и судебной медицины.

Онъ состоитъ въ непосредственной за-
висимости губернскаго медицинскаго Ин-
спектора и Врачебной Управы.

Обязанности обводоваго лекаря суть слѣ-
дующія :

а) По части медицинской полиціи.

1. Знакомиться, по мѣрѣ возможности,
съ состояніемъ обвода, въ топографическомъ
отношеніи, т. е. собирать лично, во время

Na oryginalne Dyrektor Główny Prezydujący w Komisyyi
Rządowej Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświecenia
Publicznego, własnoręcznie napisał:

„Zatwierdzam.”

General-Adjutant SZYPOW.

w Warszawie 15 (27) Grudnia 1838.

INSTRUKCYA

DLA LEKARZA OBWODOWEGO.

Lekarz obwodowy jest to starszy Urzędnik lekarski w obwodzie, zawiadujący wszelkimi interessami do medycyny sądowej i policyi lekarskiej należącemi.

Lekarz obwodu zostaje pod bezpośrednim kierunkiem Inspektora Lekarskiego gubernialnego i właściwego Urzędu lekarskiego.

Obowiązki jego są następujące:

a) Pod względem policyjno-lekarskim.

1. Powinien się starać, ile możności, poznać obwód we względzie topograficznym, to jest: podczas objazdu obwodu

пребываніи по дѣламъ службы въ разныхъ мѣстахъ обвода и по сношенію съ Бургомистрами городовъ и гмишными Войтами, точныя свѣденія: о мѣстоположеніи обвода; о свойствахъ и качествѣ почвы; о количествѣ и протяженіи лѣсовъ; о направленіи вѣтровъ въ разное время года; о находящихся въ обводѣ рѣкахъ, озерахъ и минеральныхъ источникахъ и о ихъ химическомъ содержаніи и цѣлебныхъ свойствахъ; о расположеніи и устройствѣ селеній; образѣ жизни, нравахъ, обычаяхъ, привычкахъ и обыкновенной пищѣ жителей; о главнѣйшихъ ихъ промыслахъ; о состоящихъ въ обводѣ заводахъ, фабрикахъ и мануфактурахъ и т. п. — Бургомистры городовъ и гмишныя Войты обязаны удовлетворять всѣмъ требованіямъ обводоваго лекаря по сему предмету.

Изъ таковыхъ свѣденій составить медико-топографическое описаніе обвода вообще и въ особенности замѣчательныхъ и большихъ его городовъ и мѣстечекъ, руководствуясь прилагаемыми формами и планомъ. Главнѣйшее вниманіе над-

w interessach służbowych, i przez zro-
szenie się z Burmistrzami miast i Wójta-
mi gmin zbierać dokładne wiadomości o
położeniu obwoda, o rodzaju i własno-
ściach ziemi, o ilości i rozciągłości lasów;
oraz jakie wiatry w różnych porach roku
są panujące; czyli w obwodzie są rzeki,
jeziora i źródła mineralne i jakie tych są
własności chemiczne i lekarские, jak są
rolozone i urządzone posiadłości wiej-
skie, jaki rodzaj życia, obyczaje, zwy-
czaje, nawyknięcia, zwykłe pożywienie,
sposób zatrudnienia mieszkańców, jakie
są w obwodzie fabryki, rękodzielnie, za-
kłady i t. p. Burmistrze miast i Wójci
gmin, są w obowiązku czynić za'osyc
wszelkim wezwaniom w tój mierze le-
karza obwodowego.

Z tak zebranych wiadomości ułożyć
ma opisane lekarsko-topograficzne całego
obwodu, a w szczególności znaczniejszych
i bardziej zasługujących na uwagę miast
i miasteczek, stosując się do założonych
wzorów i planu. W ogóle lekarz obwodu

ИНСТРУКЦІЯ ОБВОДОВОМУ ЛЕКАРЮ.

лежитъ обращать на все то, что можетъ неблагопріятствовать здоровью жителей.

2. Стараться раскрывать причины мѣстныхъ (эндемическихъ) болѣзней, и если причины сія могутъ быть устранены, то изложивъ мнѣніе и указавъ самыя средства, представлять о томъ Врачебной Управѣ; въ случаяхъ же, не требующихъ особыхъ со стороны правительства мѣръ, сообщать таковое мнѣніе обводовому Коммисару, для зависящаго содѣйствія и распоряженій.

3. Изслѣдовать причины повальныхъ болѣзней эндемическихъ и заразительныхъ. При появленіи оныхъ, обводовой врачъ, по требованію обводоваго Коммисара, или по извѣщенію вольнопрактикующихъ врачей, обязанъ немедленно отправиться въ означенное мѣсто; стараться основательно узнать болѣзнь, ея признаки, свойства и причины, и пригласить, въ случаѣ нужды, для со-

zwracać winien szczególną uwagę na to wszystko, co może wywierać szkodliwy wpływ na zdrowie mieszkańców.

2. Powinien się starać wykryć przyczyny chorób endemicznych, i jeżeli te mogą być usunięte, odnieść się w tej mierze do Urzędu gubernialnego Iekarskiego, z zaprojektowaniem stosownych środków. W razach gdzie wydanie nowych ze strony Rządu rozporządzeń nie będzie potrzebném, może zdanie swoje przesłać wprost Kommissarzowi obwodowemu, dla należnej ze strony jego pomocy i załatwienia.

3. Powinien zglębić przyczyny chorób epidemicznych i zaraźliwych. W razie zjawienia się takowych obowiązany jest na wezwanie Kommissarza obwodowego lub na zawiadomienie praktykujących lekarzy udać się natychmiast na miejsce, starać się gruntownie poznać chorobę i jej symptomata, charakter i przyczyny; zawezwać, jeżeli tego zajdzie potrzeba, do

вѣданія, вольнопрактикующихъ въ томъ мѣстѣ врачей, составить по сему предмету протоколъ; изложить мѣры и врачебныя средства для прекращенія повывишейся болѣзни; а въ чрезвычайныхъ случаяхъ, самому оставаться на мѣстѣ, для наблюденія и нужныхъ распоряженій. Если по сему предмету существуютъ общія распоряженія, то съ также должны наблюдать, чтобы они въ точности были исполняемы. О всѣхъ своихъ дѣйствіяхъ обстоятельно доносить Врачебной Управѣ; а въ важныхъ случаяхъ Главному Медицинскому Инспектору съ первою отходящею почтою.

Обводовой врачъ долженъ обращать особенное вниманіе на сифилитическую болѣзнь, и потому всѣ распоряженія, для искорененія оной предписанныя, исполнять съ точностію.

4. Имѣть надзоръ за карантиннымъ отдѣленіемъ, если бы оно находилось въ обводѣ.

5. Онь обязанъ самъ и чрезъ лица для того

narady praktykujących w miejscu lekarzy, spisać protokół, wskazać środki lekarskie i policyjno - lekarskie ku uśmierzeniu wszczętej choroby, a w nadzwyczajnych przypadkach pozostać sam na miejscu dla doglądania i stosownego rozporządzenia. Jeżeli zaś już w tej mierze znajdują się ogólne urządzenia, powinien dopilnować, aby takowe dokładnie były wypełniane. O całej swej czynności zdać szczegółowy raport Urzędowi gubernialnemu lekarskiemu, a w ważnych przypadkach także Inspektorowi Głównemu, pierwszą odchodzącą pocztą.

Szczególą uwagę Lekarz Obwołu zwracać powinien na chorobę weneryczną; wszystkie zatem urządzenia ku wytepieniu jej wydane, obowiązany jest z największą doładnością wykonywać.

4. Ma dozorć zwierzchni nad kwarantanną, jeżeliby takowa zaprowadzoną była w obwodzie.

5. Powinien sam i przez osoby do tego

назначенный, заниматься прививаніемъ коровьей осы; стараться какъ можно болѣе распространять оное и наблюдать, чтобы оспенная матерія была всегда хорошаго качества; имѣть надзоръ за всеми лицами, занимающимися прививаніемъ осы; получать отъ нихъ вѣдомости и составляя изъ нихъ общую, по формѣ лит: А. представлять ее, въ концѣ года, въ Врачебную Управу.

Если бы въ какомъ либо мѣстѣ обвода, появилась настоящая коровья оспа на коровахъ, то обводовой врачъ долженъ о томъ довести Врачебной Управѣ; собрать заблаговременно матерію и хранить для употребленія; прививаніе же оной дѣтямъ, долженъ отмѣчать въ подлежащей графѣ вѣдомости.

6. Тщательное соблюденіе здоровья домашнихъ животныхъ составляетъ также одну изъ особенныхъ обязанностей обводоваго лекаря; а потому онъ долженъ:

przeznaczone, trudnić się szczepieniem ospy ochronnej, starać się o coraz większe jej upowszechnienie, o zachowanie dobrego gatunku materji do szczepienia użyć się mającej, mieć dozór nad wszystkimi w obwodzie osobami trudniącymi się szczepieniem; odbierać wykazy wszystkich przez różnych Lekarzy w obwodzie zaszczipionych dzieci, i ze wszystkich wykazów zrobiwszy jeden ogólny podług wzoru lit: A, takowy w końcu roku Urzędowi lekarskiemu przedstawić.

Gdyby gdziekolwiek zjawić się miała prawdziwa ospa krowia u krów, powinien o tém donieść Urzędowi gubernialnemu lekarskiemu, zebrać w właściwym czasie materjã i takowã do użytku zachować; wrazie zaś zaszczipienia jej dzieciom, winien w odpowiedniej rubryce wykazu zrobić o tém wzmiankę.

6. Szczególnym także obowiązkiem jest Lekarza obwodowego starannie czuwać nad zdrowiem zwierząt domowych w powierzonym mu obwodzie; powinien przeto:

1. Обращать вниманіе на обстоятельства, кои могутъ быть причиною появленія повальныхъ болѣзней на домашнихъ животныхъ и стараться предупреждать оныя наставленіями и совѣтами, благовременно сообщаемыми обывателямъ, посредствомъ полицейскихъ властей.

2. Болѣзни домашнихъ животныхъ требующія особеннаго вниманія обводоваго лекаря, суть слѣдующія:

I. Заразы въ тѣснѣйшемъ смыслѣ
(contagiones):

1. Чума рогатаго скота (*pestis bovum, typhus bouum contagiosus*).

2. Овечья оспа (*variolae ovinae*).

II. Лихорадочныя заразительныя
эпизоотіи:

1. Сибирская язва (*anthrax, febris ataxico-adinamica, febris carbunculosa*) и разныя ея подраздѣленія:

1. Zwracać uwagę na okoliczności mogące być przyczyną zjawienia się chorób epizootycznych, starać się takowe uprzedzać ostrzeżeniami i radami swemi, udzielanemi obywatelom w czasie właściwym przez władze miejscowe policyjne.

2. Zwracać uwagę na choroby pomiędzy zwierzętami domowemi zdarzać się mogące, jako to:

I. Zarazy w ściślejszém znaczeniu (contagiones)

1. Zaraza bydłeca, pomór bydła rogatego, sięgოსusza (pestis bovilla, typhus bouum contagiosus.)

2. Ospa owcza (variolae ovinae.)

II. Epizooocye zaraźliwe, gorączkowe, jako to:

1. Gorączka antraxowa (antrax, febris ataxicoadynamica, febris carbunculosa) i jej podgatunki:

а. Самый скоротечный видъ этой язвы—
антоновъ огонь въ селезенкѣ (*splenitis gan-*
graenosa).

б. Огнениыя вереда съ горячкою (*typhus*
carbunculosus).

с. Сибирская язва съ особенными мѣстны-
ми принадлежками:

аа. Злокачественный прыщъ на языкѣ (ди-
кій огонь, ракъ на языкѣ, *glossan-*
thrax) у рогатаго скота.

бб. Злокачественная жаба (антопоогневая
жаба, *angina carbuncularis suum*) у
свиной.

вв. Парши у свиной (*seta alba*).

гг. Дикое мясо въ небѣ (*stomanthrax*,
hordeolum suum) у свиной.

дд. Летучій огонь у овецъ и свиной (*ignis*
sacer ovium et suum).

ее. Почечуй рогатаго скота (*haemorrhoi-*
des pecorum).

2. Ящуръ у рогатаго скота (*lues oris*,
aphthae epizooticae).

a. Zaraza śledziony (*anthrax*) bardzo gwałtownie i prędko przebiegająca (*splenitis gangraenosa*).

b. Karbunkuly z gorączką (*typhus carbunculosus*.)

c. *Anthrax*, ze szczególnemi miejscowemi zjawieniami.

aa, Rak języka u bydła rogatego (*glossanthrax*.)

bb, Slinogorz karbunkulowy u świń (*angina carbuncularis suum*.)

cc, Zgnilizna szczecin u świń (*seta alba*.)

dd, Rankor czyli jęczmyk u świń (*stomanthrax, hordeolum suum*.)

ee, Ogień piekielny czyli róża karbunkulowa u owiec i świń (*ignis sacer ovium et suum*.)

ff, Zadnik czyli płynienie krwi z kiszki odchodowej u bydła rogatego (*haemorrhoides pecorum*.)

2. Zaraza pyskowa u bydła rogatego i u owiec (*lues oris, aphthae epizooticae*.)

3. Повальная хромота у рогатаго скота и у овецъ (*paronychia epizootica*).

4. Лихорадочная хромота у лошадей (*paronychia serosa equi*).

5. Повальное воспаление легкихъ (*pneumonia pecorum epizootica*).

6. Повальная гниллая горячка у лошадей (*febris typhosa equorum*).

7. Повальный натужный поносъ у рогатаго скота (*dysenteria epizootica*).

III. Безлихорадочныя заразительныя эпизоотіи:

1. Сапъ у лошадей (*ozaena maligna contagiosa; malleus humidus*).

2. Лимфатическое худосочіе у лошадей (*malleus farciminosus; cachexia lymphatica farciminosae*).

3. Злокачественная хроническая хромота у овецъ (*claudicatio chronica*).

IV. Безлихорадочныя заразительныя эпизоотіи:

1. Водяная болѣзнь овецъ, (*cachexia ovium hydropica*).

3. Zaraza kopytowa u bydła rogatego i owiec (*paronychia epizootica*.)

4. Gruda gorączkowa u koni (*vasonychia serosa equi*.)

5. Zaraza płuc bydła rogatego (*pneumonia pecorum epizooticum*.)

6. Zaraza końska (*febris typhosa equorum*.)

7. Biegunka epizootyczna bydła rogatego (*dysenteria epizootica*.)

III. Choroby epizootyczne niegorączkowe zaraźliwe:

1. Nosacizna u koni (*ozaena maligna contagiosa, malleus humidus*.)

2. Tylczak u koni.

3. Zaraza racic złośliwa, czyli rak racicowy u owiec (*claudicatio chronica*.)

IV. Choroby epizootyczne chroniczne niezaraźliwe:

1. Wodna puchlina czyli zgnilizna owiec, (*cachexia ovium hydropica*.)

2. Печеночные глисты у овецъ, иногда у рогатаго скота (*cachexia icterico-verminosa*, *labe hepatis verminosa*).

3. Легочные глисты у ягнать и телятъ, или червивый кашель (*tussis verminosa*).

4. Мочевый поносъ у овецъ (*diabetes ovium*).

5. Кровавое моченанусканіе у рогатаго скота и овецъ (*stacmaturia*).

6. Круженіе овецъ отъ червей въ лобныхъ пазухахъ (*oestrus ovium*).

7. Слабость въ бедрахъ (*rachialgia lumbalis*).

8. Головокруженіе у овецъ (*hydrocephalus hydatideus*).

V. Болѣзни спорадическія заразительныя:

1. Шарпи у разныхъ животныхъ (*scabies*).

2. Шолуди у лошадей (*herpes equi*).

3. Бѣшенство собакъ и кошекъ (*rabies*).

4. Чума собакъ (*lues canum*).

2. Motylca u owiec i czasem u bydła rogatego (*cachexia icterico-verminosa laebes hepatis verminosa.*)

3. Choroba robaczna płuc u jagniąt i cieląt czyli kaszel z robaków w płucach (*tussis verminosa.*)

4. Mocz wodnisty owiec (*diabetes ovium.*)

5. Mocz krwawy u bydła rogatego i owiec (*staematuria.*)

6. Gzik w komórkach czołowych u owiec (*oestrus ovium.*)

7. Wąsat czyli kolowrot krzyża u owiec (*rachialgia lumbalis.*)

8. Zawrot głowy u owiec (*hydrocephalus hydatideus.*)

V. Choroby zaraźliwe sporadyczne:

1. Parchy u różnych zwierząt (*scabies.*)

2. Liszaje u koni (*herpes equi.*)

3. Wścieklizna psów i kotów (*rabies.*)

4. Nosacizna psów (*lues canum.*)

Получивъ свѣденіе о появленіи сихъ болѣзней, обводовой лекарь обязанъ:

а. Въ случаѣ появленія чумы рогатаго скота, овечьей оспы, сибирской язвы, повального воспаления легкихъ и энизоотическаго поноса рогатаго скота, отправиться на мѣсто, гдѣ таковыя недуги замѣчены и оставаться тамъ до тѣхъ поръ, пока всѣ предложенныя имъ медицинскія и медико-полицейскія средства, не будутъ приведены въ исполненіе и доколѣ зараза значительно не уменьшится.

б. Когда появятся: ящуръ, повальная хромота, водяная болѣзнь овецъ, печеночныя глисты и парши у овецъ, тогда обводовой лекарь, по прибытіи на мѣсто и по ближайшемъ разсмотрѣніи свойства болѣзни, обязанъ дать наставленіе для надлежащаго руководства, относительно употребленія средствъ медицинскыхъ и медико-полицейскихъ.

Въ сихъ случаяхъ обводовой лекарь, съ точностію примѣняясь къ медико-полицейскимъ о предупрежденіи заразительныхъ болѣзней инструкціямъ, изданнымъ для испол-

Otrzymawszy wiadomość o zjawieniu się tych chorób, Lekarz obwodu powinien:

a. W razie okazania się zarazy bydłocęj czyli sięgłosuszu, ospy owczej, chorób antraxowych, zarazy płucnej i biegunki epizootycznej bydła rogatego, zjechać na miejsce i pozostać tam dopóty, aż wszystkie środki lekarskie i lekarsko-policyjne przez niego podane, zostaną do skutku doprowadzone i aż zaciętość zarazy znacznie się zmniejszy.

b. W przypadku zjawienia się zarazy pyskowej i kopytowej, zgnilizny u owiec, motylicy i parchu, zjechać na miejsce, i po rozpoznaniu natury choroby, przepisać do należytego zastosowania się instrukcyą obejmującą środki lekarskie i lekarsko-policyjne. W tych przypadkach lekarz obwodu w ścisłym zastosowaniu się do Instrukcyi policyjno-lekarskiej dla Władz wykonawczych w przedmiocie zapobieżenia chorób zaraźliwych z 28 Grudnia roku 1818 i do innych przepisów rządowych w tej mierze im wydanych,

ительныхъ властей 28 Декабря 1818 года и къ другимъ по сему предмету существующимъ правиламъ, обязанъ въ наставленіяхъ своихъ имѣть главною цѣлю то, чтобы зараза сколь можно скорѣе была на мѣстѣ прекращена, не распространилась въ окрестности и не повредила бы здоровью людей, имѣющихъ присмотръ за большими животными.

Независимо отъ донесенія своего въ Губернскую Врачебную Управу о свойствѣ и ходѣ болѣзни и о мѣрахъ, предложенныхъ имъ гражданскому начальству для прекращенія дальнѣйшаго ея развитія, — обводовой врачъ немедленно долженъ довести о томъ до свѣденія Главнаго Медицинскаго Инспектора.

в. Присутствіе обводоваго лекаря на мѣстѣ появленія прочихъ вышесчисленныхъ болѣзней не признается необходимымъ: довольно, если по требованію мѣстной власти, онъ сообщитъ ей письменно средства къ предупрежденію таковыхъ болѣзней, къ леченію оныхъ и къ охраненію здоровыхъ животныхъ отъ заразы, если появляющаяся болѣзнь за-

obowiązany jest przy układaniu instrukcyi mieć to na celu, aby zaraza jak można najprędzej utlumioną została; aby się do miejsc przyległych nie rozszerzyła, i aby ludzie, kolo zawierząt chorych chodzący na zdrowiu przez to nieucierpeli.

O wszelkich zaś środkach jakie wskaże władzy miejscowej, powinien niezwłocznie donieść nietylko Urzędowi Lekarskiemu Gubernialnemu, ale oraz Głównemu Inspektorowi Służby Zdrowia z opisaniem rodzaju i przebiegu choroby.

c. W razie okazania się innych chorób wyżej wymienionych, obecność Lekarza obwodowego w miejscu ich zjawienia się nie jest koniecznie potrzebną; dosyć będzie gdy wezwany przez władzę miejscową poda na piśmie środki zapobieżenia takim chorobom i leczenia ich, oraz jeżeli choroba jest zaraźliwą, środki ochro-

разительна. О преподанныхъ средствахъ онъ долженъ также довести Врачебной Управѣ.

Во всѣхъ означенныхъ здѣсь случаяхъ за исполненіемъ данныхъ обводовымъ врачомъ наставленій, должна наблюдать мѣстная полицейская власть.

г. Въ случаѣ открывшейся гдѣ либо коровьей чумы, обводовой лекаръ, не довольствуясь съѣздами въ одномъ мѣстѣ розысканіями, обязанъ посѣтить все тѣ окрестности обвода, гдѣ только послышится о сей болѣзни, для того, чтобы изслѣдовать и прекратить зло въ самомъ его источникѣ. Онъ долженъ заботиться не столько о самомъ излеченіи болѣзни, сколько о томъ, дабы не допустить ея распространиться. При назначеніи лекарствъ наблюдать, чтобы оныя были дешевы и чтобы леченіе не стоило дороже самыхъ животныхъ.

д. При чумѣ рогатаго скота, при злокачественномъ воспаленіи селезенки, и тому

nienia zwierząt zdrowych, aby się od chorych nie zaraziły. O środkach zaś jakie wskaże, Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu donieść jest obowiązany.

We wszystkich wymienionych tu zdarzeniach nad wykonaniem instrukcyi przez Lekarza obwodowego wskazanej, czuwać powinien Urząd miejscowy policyjny.

d) W razie okazania się zarazy bydłeczej (księgosusza), Lekarz obwodowy nie poprzestanie na wybadaniu choroby tej w jednem tylko miejscu, ale dojedzie zarazem i do innych przyległych zarazą dotkniętych, celem wyśledzenia, o ile to być może jej początku i zaradzenia zlewu w samem źródle. Co do środków zaradczych, niepowinien zapominać, iż te nie tak przeciwko samej chorobie, jak raczej przeciw szerzeniu się oniej wymierzone być mają; lekarstwa zaś przepisywać tanie, aby leczenie nie kosztowało więcej niż same zwierzęta.

e) W zarazie bydłeczej, w chorobach antraxowych i t. p., nie powinien Lekarz

подобныхъ болѣзняхъ, обводовой лекаръ, безъ особенной нужды не долженъ повторять трупоразытія падшихъ животныхъ: ибо это можетъ подвергнуть присматривающихъ за скотомъ вліянію заразы и способствовать ея распространенію.

7. Обводовой лекаръ долженъ наблюдать за всѣмъ тѣмъ, что имѣетъ вліяніе на общественное здравіе, какъ то: за качествомъ жизненныхъ припасовъ и панитковъ; т. е. свѣжиль они, или испорчены; особливо за рожью и ржаную мукою: не имѣетъ ли она рожковъ (*secale cornutum*) и другихъ вредныхъ примѣсей; за хорошимъ приготовленіемъ хлѣба продаваемого на рынкахъ; за овощами и плодами: созрѣли ли они, или нѣтъ; за грибами привозимыми на продажу: могутъ ли они быть употребляемы въ пищу и нѣтъ ли между ними вредныхъ; за качествомъ водки, пива и вина. Замѣтивъ въ семъ отношеніи злоупотребленія, могущія имѣть вредное вліяніе на здоровье жителей, обводовой лекаръ долженъ извѣстить о томъ мѣстное

obwodowy otwierania zwierząt padłych bez koniecznej potrzeby powtarzać, aby osoby do posług przy podobnej czynności używane, ile możliwości jak najmniej na złe skutki wyniknąć ztąd mogące narażone były; tudzież, aby do rozszerzenia zarazy nie stały się powodem.

7. Powinien zwracać uwagę na to wszystko co ma wpływ na ogólne zdrowie mieszkańców jako to: na gatunek pokarmów i napojów, czyli te są świeże lub zepsute, szczególnie na żyto i mąkę żytnią czyli ta nie zawiera głównicy (*secale cornutum*) lub innych szkodliwych rzeczy, czy sprzedawany chleb jest dobry, czyli owoce są dojrzałe lub nie, czy grzyby na targ przywiezione mogą być jadalne i czy między nimi niema jadowitych, czyli wódka, piwo, wino mają należyte własności. Dostrzegłszy pod tym względem nadużycie mogących mieć szkodliwy wpływ na zdrowie mieszkańców, obowiązany jest Lekarz obwodowy uwiadomić o tém miejscową władzę, to jest Burmistrza lub

начальство, т. е. Бургомистра, или тмишнаго Войта, и наблиости, чтобы въ присутствіи его были отобраны у продавцевъ и уничтожены вредные овощи, фрукты и грибы; испорченное, или отъ большой падшей скотины мясо; тухлая рыба и соленые раки и т. п. Въ случаяхъ же, гдѣ требуется химико-фармацевтическое изслѣдованіе, обводовой врачъ, пригласивъ ближайшаго аптекаря и совокушно съ нимъ, въ присутствіи Бургомистра или Войта, сдѣлавъ опытъ, напитки или вещества найденныя вредными, вмѣстѣ съ нимъ обязанъ опечатать, вручить для храненія мѣстной полицейской власти и немедленно донести о томъ Врачебной Управѣ, наблюдая, чтобы до рѣшенія дѣла, опечатанные напитки или вещества не были употребляемы.

Обводовой лекаръ долженъ имѣть врачебный надзоръ за магазинами и лавками съ жизненными припасами; за бойнями; мясными рядами; за канавами: содержатся ли они въ чистотѣ; за кладбищами: находятся ли они на приличномъ и отдаленномъ мѣстѣ, не

Wójta gminy i dopilnować, aby ci w obecności jego zabrali i zniszczyli szkodliwe owoce, jarzyny i gızıby, zepsute lub ze zdechłego bydłęcia pochodzące mięso, ryby uśnięte, raki i t. p. W razach gdzie dochodzenie chemiczno-farmaceutyczne okazałoby się potrzebném, powinien wezwać najbliższego aptekarza i łącznie z nim w assistencyi Burmistrza lub Wójta gminy, zrobiwszy pierwszą próbę, napeje lub artykuły za szkodliwe uznane, wspólnie z nim opieczętować, oddać do zachowania władzy miejscowej, i natychmiast donieść o tém Urzędowi lekarskiemu, czuwając zarazem aby dopóki kwestya rozstrzygnięta nie zostanie, opieczętowane artykuły lub napoje użytymi nie były.

Lekarz obwodowy winien dalej uważać na składy i sklepy artykułów żywności, jatki, szlachtuzy, biota, kanały we względzie ich utrzymywania czystego lub nieczystego, na-cmentarze aby te znajdowały się w należytem miejscu, aby nie

слишкомъ ли наполняются и вообще соотвѣтствуютъ ли постановлешіямъ медицинской полиціи. Онъ наблюдаетъ также, чтобы мертвыя тѣла не были погребаемы прежде назначеннаго для того времени и чтобы существующія по сему предмету постановленія въ точности были исполняемы; а равнымъ образомъ имѣть надзоръ, чтобы люди не жили въ новопостроенныхъ и сырыхъ еще домахъ. Словомъ, обводовой врачъ обязанъ обращать вниманіе на все то, что можетъ имѣть вредное вліяніе на общественное здоровье. Замѣтивъ отступленія отъ медико-полицейскихъ правилъ, онъ обязанъ спосылаться съ надлежащими властями и требовать, чтобы правила сіи были исполняемы. О замѣчаемыхъ имъ особыхъ причинахъ, дѣйствующихъ вреднымъ образомъ на здоровье, онъ долженъ доносить Врачебной Управѣ съ объясненіемъ мѣръ, какія, согласно съ мѣстными обстоятельствами, могутъ быть по сему случаю предпріяты.

8. Обводовой лекаръ обязанъ наблюдать, чтобы повсемѣстно были сообщены и опубли-

były przepelnione, i aby były w ogólności założone podług przepisów policyi lekarskiej; czuwa nad tém, aby ciała zmarłych nie były chowane przed upływem oznaczonego na to czasu, i aby przepisy w téj mierze wydane, były w wykonaniu, aby nie wprowadzano się do domów świeżo budowanych i jeszcze wilgotnych słowem uważać powinien Lekarz obwodowy na to wszystko, co może szkodliwy wpływ na zdrowie wywierać. Dostrzegłszy zbieżeń od przepisów policyjno-lekarskich, obowiązany odnieść się do władz właściwych i żądać aby przepisy te wykonano.

W razie zaś dostrzeżenia szczególnych przyczyn, w sposób szkodliwy działających na zdrowie ludzi, winien donieść o tém Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu i wykazać jakie środki, stosownie do okoliczności miejscowych, mogą być użyte dla zaradzenia złemu.

8. Czuwać nad tém, aby każdemu były wiadome i ogłoszone środki popularne,

кованы- описанія простонародныхъ способовъ для подаенія помощи въ случаяхъ, угрожающихъ внезапную смертію; какъ то: утопленными, задушенными, отравленными, пораженными молнією и т. п.

9. Имѣть бдительный надзоръ въ обводѣ за аптеками, складами аптекарскихъ матеріаловъ и лавками, въ коихъ дозволена продажа вредныхъ веществъ; удостовѣряться посредствомъ частныхъ посѣщеній, содержатся ли аптеки, склады и лавки въ надлежащемъ порядкѣ и все ли предписанное Уставомъ въ нихъ соблюдается; надзирать за аптекарями и аптекарскими учениками, дабы они предписанныя особыми для нихъ инструкціями правила исполняли въ точности, иначе же относительно диспенсаторіи и таксы аптекарской. Въ случаѣ злоупотребленій такого рода, кои могутъ угрожать опасностію здоровью жителей, на пр: при отпускѣ изъ аптеки, или склада испорченнаго аптечнаго матеріала и т. п: обводовой врачъ обязанъ, совместно съ полицейскою властію, таковой матеріалъ опечатать и поступить съ нимъ

dotyczące udzielania pomocy w nagłych przypadkach zagrażających utratą życia, jako to: utonienia, zaduszenia, otrucia, uderzenia od pioranu i t. p.

9. Powinien mieć pilny nadzór nad aptekami i składami materyałów aptecznych i farb w obwodzie i handlami, którym sprzedaż materyałów aptecznych i ianych artykułów zdrowiu szkodliwych jest dozwoloną; przekonywać się przez częste odwiedzanie, czyli te znajdując się w stanie należytych, zgodnym z przepisami; dawać haszenie na aptekarzy i osoby aptekarskie, aby ci zaleconych im oddzielnemi Instrukcyami przepisów ściśle dopełniali, mianowicie co się tyczy zachowania przepisów dyspensatoryum i tary lekarstw. W razie dostrzeżonego nadużycia a szczególnie w takich wypadkach, gdzie zdrowie mieszkańców może być narażone np. przez wydawanie zepsutego środka w aptece lub w składzie materyałów aptecznych i t. p. winien w assystencyi wła-

какъ въ Аптекарскомъ Уставѣ постановлено; о дѣйстви же своемъ донести Врачебной Управѣ.

Настоящую періодическую ревизію аптекъ и матеріальныхъ складовъ обводовой врачъ можетъ дѣлать только по предписанію высшаго медицинскаго начальства.

10. Вести списокъ всѣмъ лицамъ, имѣющимъ позволеніе заниматься леченіемъ; пививальнымъ искусствомъ; содержаніемъ аптекъ и аптечныхъ складовъ, согласно формѣ лит: Б. и представлять оный ежегодно Врачебной Управѣ.

11. Вводить въ употребленіе медицинскія средства, признанныя полезными Медицинскимъ Совѣтомъ.

12. Наблюдать, чтобы врачеваніемъ занимались лица, имѣющія на то позволеніе отъ

dzy miejscowej policyjnej, po należytem rzeczy rozpoznaniu, środek szkodliwy opieczętować i postąpić tak jak Ustawa dla aptekarzy wskazuje, i o tém Urzędowi gubernialnemu lekarskiemu donieść. Per-ryodyczne zaś rewizye aptek i handlów materyalów aptecznych w ścisłym znaczeniu tego wyrazu, Lekarz obwodu wtedy tylko odbywać może, kiedy mu to zwierzchnia władza lekarska zaleci.

10. Powinien podług załączonego tu wzoru lit: B. układać listę wszystkich osób mających w obwodzie prawo leczenia, trudnienia się sztuką babienia, tudzież osób aptekarskich i upoważnionych do utrzymywania handlów materyalów aptecznych, i takową przedstawiać co rok w miesiącu Listopadzie Urzędowi lekarskiemu.

11. Powinien upowszechniać środki lekarskie przez Radę lekarską za użyteczne uznane.

12. Powinien przestrzegać aby w obwodzie trudniły się praktyką lekarską je-

Правительственной Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и чтобы въ исполненіи своей практикѣ они не преступали предѣловъ означенныхъ имъ въ позволеніяхъ, или въ правилахъ для врачей

Получивъ свѣденіе, что леченіемъ занимаются лица, неимѣющія на то позволенія, обводовой лекаръ обязанъ, совѣстивъ съ полицейскою мѣстною властію, сдѣлать изслѣдованіе и протоколъ оного представить на усмотрѣніе Врачебной Управы для надлежащаго взысканія съ виновнаго. Дорѣшенія же о томъ дѣла, имѣть за обвиненнымъ лицомъ медико-полицейскій надзоръ, наблюдая, чтобы по его рецептамъ не были отпускаемы лекарства, и отнестись къ мѣстнымъ властямъ, т. е. Бургомистрамъ и гманнымъ Войтамъ о полицейскомъ наблюденіи за его дѣйствіями. Если же лица медицинскаго вѣдомства преступаютъ пре-

dynie osoby do tego ukwalifikowane, i pozwolenie do praktyki w właściwym stopniu od Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświecenia Publicznego posiadające, i aby te udzielonego im w pozwoleniach lub objętego przepisami lekarskimi zakresu nie przekraczały.

Powziąwszy wiadomość, iż ktoś trudni się wykonywaniem sztuki lekarskiej bez upoważnienia, obowiązany jest łącznie z władzą miejscową policyjną wyprować śledztwo, spisać protokół, i takowy przesać do rozpoznania Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu, celem pociągnięcia winnego do właściwej odpowiedzialności. Dopóki zaś rzecz rozstrzygnioną nie zostanie, winien mieć nad obwinionym dozór policyjno-lekarski, i przestrzegać aby za receptami takiej osoby lekarstwa wydawane nie były; oraz wezwać władze miejscowe, to jest Burmistrzów i Wójtów gmin, aby na czynności takich osób roz-

дѣлы дозволенной имъ практики, то обводовой лекарь обязанъ своими наименованіями отъ того ихъ воздержать; а въ случаѣ ослупнанія поступить съ ними такъ, какъ сказано выше о лицахъ, занимающихся медицинскою практикою безъ дозволенія правительства. Онъ долженъ также имѣть наблюденіе чтобы какъ цырульники въ городахъ и мѣстечкахъ, такъ и ученики ихъ знали свое дѣло и не употребляли оно во зло.

13. Обводовой лекарь обязанъ стараться искоренять продажу всѣхъ средствъ секретныхъ и вредныхъ. Открывъ таковую запрещенную продажу, произвести, совокупно съ мѣстною гражданскою властію, законное исследование, опечатать и отдать вещества сіи въ подлежащее храненіе; а дѣло представить въ Врачебную Управу, руководствуясь при такомъ дѣйствіи своимъ Аптекарскимъ Уставомъ. Обводовой лекарь долженъ имѣть надблуденіе, чтобы до окончанія такихъ дѣлъ опечатанныя вещества хранились надлежащимъ образомъ; и чтобы въ случаѣ су-

ciągnęli dozór policyjny. Jeżeli zaś która z osób lekarskich przekracza granice danego jej upoważnienia do praktyki, obowiązany jest Lekarz obwodu takową upomnieć, a gdyby to nie skutkowało, postąpić z nią jak powiedziano wyżej o praktykujących bez upoważnienia dla zarobku. Uważać także ma, aby Cyrulicy w miastach i miasteczkach i ich subjecki posiadali stosowne usposobienie i nie dopuszczali się nadużyć.

13. Obowiązany jest starać się o wyłączenie sprzedaży wszelkich środków sekretnych i zdrowiu szkodliwych, dowiedziawszy się, iż takie środki gdziekolwiek się znajdują, powinien wyprowadzić śledztwo w asystencyi władzy miejscowej policyjnej, takowe środki opieczętować, oddać w należne zachowanie, i rzecz przedstawić Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu, stosując się w tej mierze do urządzenia dla aptekarzy. Nim załatwienie rzeczy nastąpi, winien Lekarz obwodowy dać baczenie, aby opieczętowane

дѣлаго о нихъ рѣшенія, поступлено было съ ними по тому же опредѣленію суда.

14. Имѣть надзоръ за минеральными водами въ обводѣ; за исполненіемъ medico-policeйскихъ правилъ, предписанныхъ къ соблюденію при пользованіи водами; за строеніями при нихъ находящимися и доносить Врачебной Управѣ о томъ, какія улучшенія могутъ доставить бѣольшую пользу посѣтителямъ.

15. Осматривать находящіяся въ обводѣ больницы и наблюдать, все ли исполняется въ нихъ относительно правильнаго леченія и присмотра, согласно съ постановленіями Почетительнаго Совѣта Богоугодныхъ заведеній; о замѣченныхъ же уцдѣшеніяхъ доносить Врачебной Управѣ.

Обводовый врачъ имѣеть право, спесясь съ подлежащею властію, посѣщать также

artykuły były należnie zachowane, a wraz z zapadłego wyroku, aby z nimi zgodnie z brzmieniem tegoż wyroku postąpiono.

14. Powinien mieć dozór nad wodami mineralnemi w obwodzie, nad wykonaniem przepisów policyjno - lekarskich w czasie onych używania, oraz nad zabudowaniami do zakładów tych należącemi, i donosić Urzędowi lekarskiemu jakie ulepszenia mogłyby zapewnić więcej dogodności odwiedzającym też wody.

15. Powinien oglądać znajdujące się w obwodzie szpitale, i uważać czy wszystko co należy do leczenia i posługi około chorych zgodnie z Instrukcyami wydanemi przez Radę Główną Opiekuńczą Instytutów Dobroczynnych, jest w nich dopełnionem; o niedokładnościach zaś, jakie w tej mierze spostrzeże, obowiązany jest donieść Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu.

W razie potrzeby i po zniesieniu się z właściwą zwierzchnością miejscową,

тюремъ и вникать во все, что относится къ сохраненію здоровья содержаемыхъ въ нихъ людей. По сему во время посѣщеній своихъ онъ обязанъ обращать вниманіе на нищу арестантовъ, одежду ихъ, размѣщеніе и занятія, опрятность, чистоту, температуру и сухость атмосферы въ занимаемыхъ ими покояхъ; а равно и на всѣ другія обстоятельства имѣющія вліяніе на здоровье; дѣлая, по мѣрѣ надобности, представленія мѣстной власти объ улучшеніяхъ; а въ случаяхъ важныхъ, донося Врачебной Управѣ.

Обводовой врачъ замѣтивъ по содержанію тюремныхъ замковъ важные недостатки въ медико-полицейскомъ отношеніи, обязанъ довести о томъ не только Врачебной Управѣ и Гражданскому Губернатору, но въ тоже время непосредственно и Главному Медицинскому Инспектору, съ обстоятельнымъ прописаніемъ всего того, что причиняетъ вредъ

może też Lekarz obwodu zwiedzać więzienia i miejsca aresztu, i wglądać w to wszystko, co się dotycze zachowania zdrowia osadzonych w nim osób, jako to: w ich żywieniu, odzież, użycie do robót i rozłokowanie, oraz w zachowanie ochłodności, czystości, temperatury i suchości atmosfery, jako też inne okoliczności wpływające na szkodliwość zdrowiu. W miarę wymagającej tego potrzeby może robić przedstawienia do władzy miejscowej, o zaprowadzenie ulepszeń, a o wypadkach ważniejszych obowiązany donieść Urzędowi Lekarskiemu gubernialnemu.

Gdyby Lekarz obwodu spostrzegł szczególnie ważne niedogodności pod względem policyjno-lekarskim w utrzymywaniu więzień i aresztów, powinien o takich wprost donieść nietylko Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu, lecz oraz głównemu Inspektorowi służby zdrowia, dokładnie wymieniając to wszystko, co zrządza uszczerbek zdrowiu osadzonych

здоровью содержащихся подъ стражею. Занимался сязь леченіемъ больныхъ въ тюрьмахъ, обводовой равно какъ и всякій другой врачъ долженъ, при прописываніи лекарствъ, руководствоваться фармакопеею издашею для госпиталей Царства Польскаго.

16. Строго наблюдать, чтобы все подчиненные ему въ обводѣ лица медицинскаго вѣдомства, какъ то: помощникъ, врачъ, городовъ и мѣстечекъ, фельдшера и повивальныя бабки выполнили свои обязанности съ точностію и не дѣлали злоупотребленій; въ случаѣ надобности наставлять ихъ и поуждать; объ оказавшихъ же неповиновеніе и замѣченныхъ неблагонадежными, представлять Врачебной Управѣ съ обстоятельнымъ описаніемъ случая.

Имѣть также наблюденіе за дѣйствіями всехъ вольнопрактикующихъ въ обводѣ врачей, и въ случаѣ злоупотребленіемъ или практики, или противузаконныхъ ихъ дѣйствій, дѣлать о томъ обстоятельное донесеніе Врачебной Управѣ.

tam więźniów i aresztantów. Jeżeli będzie użytym do leczenia, Lekarz obwodowy, podobnie jak każdy inny, przy zapisywaniu lekarstw trzymać się ma ściśle farmakopei szpitalnej dla Królestwa Polskiego.

16. Ściśle tego przestrzegać, aby podwładne mu w obwodzie osoby lekarskie jako to: pomocnik jego, Lekarze miejscy, felczerowie i akuszerki dokładnie pełnili swe obowiązki i niedopuszczali się nadużyć; w razie potrzeby może dawać im instrukcye i do pełnienia obowiązków zagnęcać, w razie zaś nieuległości lub dostrzeżonych nadużyć, przedstawić rzecz Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu z dokładnym opisaniem całego wypadku.

Lekarz obwodowy winien także zwracać uwagę na postępowanie lekarzy wolno-praktykujących, i w razie nadużycia z ich strony praktyki lekarskiej, lub innych przeciwnych prawom czynności, donieść o tém Urzędowi lekarskiemu gu-

б) По части судебной медицины.

1. Обводовой врачъ обязанъ по требованію суда осматривать и самъ вскрывать мертвыя тѣла со всею точностію, согласно правиламъ медицины, не отступая отъ инструкціи на сей предметъ издаваемой, и излагать свое мнѣніе. Инструменты же, нужные для вскрытія мертвато тѣла, содержать въ надлежащей исправности и порядкѣ.

2. Отвѣчать на все вопросы суда въ законныхъ, но сомнительныхъ случаяхъ, требующихъ объясненія по части медицины, или вспомогательныхъ ей наукъ.

3. По призыву суда, для осмотра умершаго отъ отравленія, обводовой лекарь, вмѣстѣ съ аптекаремъ, обязанъ изслѣдовать и ео всею подробностію химически разложить

bernialnemu z dokładném rzeczy wyjaśnieniem.

b) Pod względem sądowo-lekarskim.

1. Lekarz obwodu jest obowiązany na wezwanie sądu sam. robić obdukcye i sekcye ciał zmarłych z wszelką dokładnością, stosownie do zasad nauki lekarskiej, nieodstępując od Instrukcyi pod tym względem wydanej, i udzielać opinią swoją; narzędzia zaś do robienia sekcyi potrzebne, zawsze w odpowiednim porządku i czystości utrzymywać.

2. Obowiązany jest odpowiadać na wszelkie zapytania sądu, w interessach sądowych wątpliwych, wymagających wyjaśnienia lekarskiego lub pomocniczych sztuce lekarskiej nauk.

3. W razie otruc na wezwanie sądu, przy sekcyi trupa, wraz z aptekarzem zrobić dokładne chemiczne dochodzenie żołądka i kiszek, oraz części w nich za-

вещества, находящіяся въ پذیرіемномъ каналѣ отравленнаго и употребить всевозможное стараніе къ обнаруженію настоящей причины смерти.

4. Разсматривать и повѣрять выданныя вольнопрактикующими врачами медицинскія свидѣтельства, для судебного употребленія предназначенныя.

5. Всѣ свидѣтельства, имъ самимъ выданныя, представлять въ коніи въ Врачебную Управу.

6. По дѣламъ судебно-ветеринарнымъ, обводовой лекаръ обязанъ также излагать свое мнѣніе, и представлять оное въ коніи Врачебной Управы.

в) По части служебной.

1. Выдавать свидѣтельства чиновникамъ, желающимъ получить эмеритальную пенсію, исполняя съ точностію правила постановленій Совѣта Управленія отъ 12 (24) Января 1837 года.

wartych lub wyrzuconych i dołożyć wszelkich starań do wykrycia istotnej przyczyny śmierci.

4. Rozpoznawać i sprawdzać wydawane przez Lekarzy wolno-praktykujących świadectwa do użytku sądowego przeznaczone.

5. Przedstawiać Urzędowi gubernialnemu lekarskiemu kopje wszelkich wydawanych przez siebie świadectw.

6. W rzeczach do weterynaryi sądowej należących, obowiązany jest również Lekarz obwodu do udzielenia świadectwa, i takowe do Urzędu lekarskiego gubernialnego w kopii przedstawić winien.

c) Pod względem służby.

1. Wydawać świadectwa Urzędnikom właściwego obwodu starającym się o uzyskanie pensyi emerytalnej: przyczem do postanowienia Rady Administracyjnej z d. 12 (24) Stycznia 1837 r. jak najściślej stosować się winien.

2. Вести въ порядкѣ журналъ своихъ служебно-медицинскихъ дѣйствій, по формѣ лит: В. и копію оного ежемѣсячно представлять въ Врачебную Управу. Таковой журналъ, за все время своей службы, онъ долженъ вручить преемнику своему въ случаѣ оставленія мѣста обводоваго лекаря.

3. Ежегодно представлять рапортъ Врачебной Управѣ съ исчисленіемъ всѣхъ предметовъ кои упомянуты въ формѣ лит: Г.

4. Обводовой врачъ какъ въ обводовомъ городѣ, такъ и во время разъѣздовъ своихъ по дѣламъ службы въ обводѣ, долженъ всѣмъ бѣднаго класса жителямъ давать медицинское пособіе безъ всякаго за сіе вознагражденія, и въ случаѣ надобности выдавать свидѣтельства на принятіе ихъ въ больницу. Сверхъ того онъ обязанъ въ мѣстѣ пребыванія своего лечить всѣхъ военно-служащихъ, если нѣтъ въ ономъ военнаго лекаря; а также арестантовъ, если они не имѣютъ своего врача; прописывать же лекарства для нихъ долженъ не иначе, какъ по фармакопей, изданной для госпиталей Царства Польскаго.

2. Prowadzić w należytych porządku dziennik swych czynności służbowych podług wzoru lit. B. i kopję z niego co miesiąc Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu przedstawiać. Dziennik takowy wychodząc z urzędowania, za cały czas swęj służby winien zostawić nowemu następcy.

3. Składać Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu raport roczny z wyliczeniem wszelkich przedmiotów o których jest mowa we wzorze lit. F.

4. Powinien również Lekarz obwodu tak w miejscu swego zamieszkania jako też i w czasie objazdu obwodu, leczyc bezpłatnie wszystkich chorych ubogich, udzielać im w przypadku potrzeby świadectwa do przyjęcia do szpitala, oprócz tego leczyc powinien chorych wojskowych w mieście obwodowém, jeżeli w témże niemasz lekarza wojskowego, jako też i więźniów jeżeli dla nich nie jest ustanowiony osobny lekarz; przy zapisywaniu zaś lekarstw dla ubogich powinien trzymać się farmakopei szpitalowėj.

5. Имѣть особый надзоръ за дѣйствіями повивальныхъ бабокъ при подаіи ими помощи родильницамъ; и самъ не долженъ уклоняться отъ подаіи акушерской помощи, если для того приглашенъ будетъ.

г) По части ученой.

1. Узнавать характеръ и свойство эпидемическихъ болѣзней; замѣчать способы успѣшнѣйшаго ихъ леченія и собственное мнѣніе о томъ помѣщать въ годовомъ отчетѣ.

2. Собирать свѣденія о характерѣ и способахъ успѣшнаго леченія болѣзней эпидемическихъ и свойственныхъ разнымъ временамъ года, либо зависящихъ отъ особенныхъ причинъ.

3. Собирать свѣденія о врачебныхъ средствахъ, употребляемыхъ въ простонародіи; повѣрять полезное ихъ дѣйствіе и свѣденія сіи помѣщать въ годовомъ рапортѣ.

4. Наблюдать атмосферическія перемѣны; замѣчать и описывать все необыкновенныя явленія въ природѣ.

5. Obowiązany jest mieć baczność na postępowanie Akuszerok przy dawaniu pomocy kobietom rodzącym, i niewymawiać się od udzielania pomocy akuszerkiej, jeżeli do tego będzie wezwanym.

d) Pod względem naukowym.

1. Poznawać charakter i własności chorób endemicznych, zwracać uwagę na skuteczniejsze sposoby leczenia tychże chorób i własne zdanie umieszczać w raporcie rocznym.

2. Zbierać wiadomości o charakterze i skuteczniejszych sposobach leczenia chorób epidemicznych i właściwych każdej porze roku, lub pochodzących od przyczyn szczególnych.

3. Zbierać wiadomości o środkach używanych przez spóółstwo, za skuteczne uznawanych; teź skuteczność ile można sprawdzić, i w raportach rocznych o tém wzmiankować.

4. Uważać zmiany powietrza, notować i opisywać wszelkie nadzwyczajne zjawiska w przyrodzeniu.

5. Если родится уродь (monstrum), отъ какой либо женщины, или породы животныхыхъ; а также въ случаѣ появленія другой подобной рѣдкости: потребовать ихъ посредствомъ полицейской власти и представить въ Врачебную Управу.

Помощникъ обводоваго лекаря назначается въ такіе обводы, гдѣ по причинѣ обширнаго ихъ пространства, одинъ обводовой врачъ обязанностей своихъ съ требуемою точностію исполнять неможетъ.

Мѣстопребываніе помощника обводоваго лекаря и кругъ его дѣйствій опредѣляется Главнымъ Медицинскимъ Инспекторомъ по его собственному усмотрѣнію, или по представленію Врачебной Управы.

Онъ состоитъ въ непосредственномъ вѣдѣніи обводоваго лекаря. Заступая его мѣсто въ опредѣленномъ для того округѣ, онъ обязанъ волигѣ согласоваться съ инструкціею обводовому лекарю, дѣйствуя однакожь подъ непосредственнымъ его руководствомъ и донося только ему во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, гдѣ обстоятельства службы будутъ того требовать.

Подлинное подписалъ: исправляющій должность Главнаго Медицинскаго Инспектора въ Царствѣ Польскомъ.

Романъ Четыркинъ.

5. Jeżeli się rodzi płód potworny (monstrum) ludzki lub zwierzęcy, albo jeżeli się zjawi jaka szczególna osobliwość, zażądać jej nadesłania od miejscowej władzy policyjnej i Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu przedstawić.

Pomocnik Lekarza obwodowego przeznaczonym będzie w takim obwodzie, gdzie dla zbytnej jego rozległości, jeden lekarz obwodu nie byłby w stanie obowiązków swych z należąą dokładnością wykonywać.

Miejsce zamieszkania i zakres czynności tego urzędnika lekarskiego wskaże Główny Inspektor służby zdrowia, wedle własnego uznania, lub w skutek przedstawienia Urzędu lekarskiego gubernialnego.

Pomocnik zostaje pod bezpośrednim kierunkiem właściwego Lekarza obwodu. Jako pełniący jego obowiązki w obrębie mu wskazanym, powinien ściśle dopełniać Instrukcyi Lekarzowi obwodu danej, działając wszakże pod bezpośrednim jego kierunkiem, i donosić jemu tylko o tych zdarzeniach, o których z porządku służby wypadnie.

Pelniący obowiązki Głównego Inspektora Służby zdrowia

(podpisano) ROMAN CZETYRKIN.

ВѢДОМОСТЬ

О ДѢТЯХЪ КОИМЪ ПРИВИТА
ОСПА.

за 183 ГОДЪ.

W Y K A Z

dzieci którym zaszczepiono
ospę.

za rok 183

ВѢДОМОСТЬ

О лицахъ занимающихся ле-
ченіемъ и приготовленіемъ
лекарствъ въ

за 183 годъ.

L I S T A

Osób leczenia i lekarstwami
trudniących się w

za rok 183 .

<p>Число и Но- меръ позволе- ния на прак- тику.</p> <p>(Data i Nu- mer pozwole- nia do prak- tyki).</p>	<p>Состоитъ ли въ должности и какой имен- но.</p> <p>(Czy jest na- urzędzie i na- jakim).</p>	<p>Когда и гдѣ на оную испытанъ.</p> <p>(Kiedy i gdzie składał exa- men admini- stracyjny).</p>	<p>Отъ кого и когда полу- чить назна- чение.</p> <p>(Od kogo i kiedy otrzy- mał nomina- cyę).</p>	<p>Какое по- лучаетъ жалованье.</p> <p>(Jaka po- biera pla- ce).</p>	<p>ПРИМЪЧАНИЯ.</p> <p>(UWAGI).</p>

Лит: В.

ЖУРНАЛЪ

ДѢЙСТВІИ

ОБВОДОВАГО ЛЕКАРЯ

за 183 ГОДЪ.

DZIENNIK

GZYNNOŚCI LEKARZA

Obwodu

za rok 183

МѢСЯЦЪ

(Miesiąc)

Нумеръ текущій. (Numer bieżący)	По части Медицинской. (Pod względem lekarskim)	По части Медико-Поли- цейской. (Pod względem Policji lekarskiej)

183

183

Года.

roku).

То части Медико-Судебной.
(Pod względem Sądowo-
lekarским)

Городъ или се-
леніе гдѣ было
неполнено.
(Miasto lub wieś
gdzie czynność
została odbyta)

ПРИМЪЧАНІЯ.

(UWAGI).

Лит. Г.

ИЗЧИСЛЕНІЕ ПРЕДМЕ-
ТОВЪ ДЛЯ ГОДОВАГО
ОТЧЕТА ОБВОДОВАГО
ЛЕКАРЯ.

Przedmioty, które
roczne raporta Ob-
wodowych Lekarzy
obejmować winny.

ИЗЧИСЛЕНІЕ ПРЕДМЕТОВЪ ДЛЯ ГО-
ДОВАГО ОТЧЕТА ОБВОДОВАГО
ЛЕКАРЯ.

I. Воздухъ.

а) Метеорологическія наблюденія, состояніе барометра, термометра и гигрометра если обводовой лекарь ихъ имѣеть; вѣтры, господствовавшіе въ разные времена года, число дней погодныхъ и непогодныхъ, сухихъ, сырыхъ и дождливыхъ.

б) Вліяніе погоды на здоровье жителей вообще, на увеличеніе и уменьшеніе числа насѣкомыхъ вредныхъ огородамъ и полямъ.

II. О свойствахъ и характерѣ
болѣзней вообще.

а) Болѣзни эпидемическія, эпидемическія прилипчивыя; степені ихъ жестокости; смертность; замѣчанія объ оспѣ; болѣзни сифилитическія; болѣзни накожныя; какія мѣры полицейскія и медико-полицейскія въ семъ отношеніи были предпринимаемы.

PRZEDMIOTY, KTÓRE ROCZNE RA-
PORTA OBWODOWYCH LEKARZY
OBEJMOWAĆ WINNY.

I. Powietrze.

a) Dostrzeżenia meteorologiczne wzglę-
dem stanu barometru, termometru i hy-
grometru, jeżeli narzędzia takowe lekarz
obwodowy posiada; wiatry panujące, ilość
dni pogodnych, pochmurnych, suchych,
wilgotnych i mokrych.

b) Wpływ pogody na zdrowie ludzi
w ogólności, na mnożenie się lub zmniej-
szenie owadów szkodliwych ogrodom i
zasiewom.

II. Ogólny stan chorób.

a) Choroby epidemiczne, endemiczne,
zaraźliwe, stopień ich natężenia i śmier-
telności, myśli co się tycze ospy, choroby
weneryczne i wysypkowe — jakie środki
policyjne i lekarskie pod tym względem
przedsięwzięto.

в) Примеры замѣтательнѣйшихъ спорадическихъ болѣзней.

с) Замѣтательнѣйшіе хирургическіе случаи.

д) Замѣтательнѣйшіе случаи по части повивальнаго искусства.

е) Замѣтательнѣйшія изувѣченія тѣла и другіе несчастные случаи, въ особенности укушенія бѣшеными животными.

III. Предметы Медико-Полицейскіе.

а) Попеченіе о больныхъ; госпитали.

б) Публичныя бани.

с) Аптеки.

д) Пособіе людямъ находящимся въ смертоподобіи.

е) Мѣры предпринимаемыя къ отвращенію, или уменьшенію вліянія общихъ причинъ болѣзней, или болѣзней уже развитыхъ; въ особенности же о производствѣ основпрививанія.

ф) Надзоръ за напитками, съѣстными припасами, продажею аптекарскихъ веществъ,

b) Postrzeżenia ważniejszych chorób sporadycznych.

c) Ważne przypadki chirurgiczne.

d) Ważne przypadki akuszerskie.

e) Ważne skaleczenia i inne przypadki nieszczęśliwe, szczególnie co się tycze ukąszenia psów, i zwierząt wściekłych.

III. Przedmioty policyjno- lekarskie.

a) Stanek o chorych, szpitale.

b) Łaźnie publiczne.

c) Apteki.

d) Ratunek ludzi w stanie pozorniej śmierci zostających.

e) Środki które przedsięwzięto do zniszczenia lub zmniejszenia ogólnych przyczyn chorób lub chorób już wybuchłych, mając szczególnie na oku postęp szczepienia ospy ochronnej.

f) Dozór nad trunkami, pokarmami i towarami aptekarskimi, szczególnie co

въ особенности относительно поддѣланныхъ випъ; какія приняты мѣры къ открытію и исправленію зла.

г) Проступки въ несоблюденіи medico-полицейскихъ правилъ, на примѣръ леченіе и продажа лекарствъ безъ дозволенія Правительства, и какія противъ сего приняты были мѣры.

IV. Судебно-Медицинскіе случаи:

Обыкновенные общимъ числомъ; а о важнѣйшихъ подробнѣе.

V. Предметы относящіеся до врачебной науки:

а) Изчислить опыты, открытія и наблюденія медицинскія, химическія, физическія и вообще по части естественной исторіи.

б) Случаи достопримѣчательныя въ врачебномъ отношеніи, либо заслуживающіе дальнѣйшихъ наблюденій.

в) Собранныя свидѣнія о леченіи болѣзней простонародными средствами.

się tycze sfalszowania win, i jakie były środki odkrycia i poprawienia ku temu użyte.

g) Wykroczenia przeciw prawom policyjnym lekarskim np. trudnienie się leczeniem lub przedawaniem lekarstw bez upoważnienia i jakie środki przeciw temu przedsięwzięto.

IV. Przypadki lekarsko-sądowe:

O wypadkach pospolitych ogólnie, a o zasługujących na uwagę poszczegółowie.

V. Przedmioty naukowo-lekarskie.

a) Wymienić należy doświadczenia, odkrycia i postrzeżenia lekarskie, chemiczne, fizyczne, i w ogóle tyczące się historii naturalnej.

b) Znaczniejsze wypadki które dla sztuki lekarskiej są ważne lub zasługujące na dalsze badanie.

c) Wiadomości o leczeniu chorób lekarstwami używanemi u gminu.

VI. Предметы по части Ветеринарной.

а) Вліяніе воздуха, корма и другихъ общихъ причинъ на здоровье домашнихъ животныхъ.

б) Болѣзни эпизоотическія и энзоотическія.

с) Болѣзни заразительныя, съ особымъ взглядомъ на бѣшенство домашнихъ животныхъ.

д) Замѣчательныя спорадическія болѣзни лошадей, рогатаго скота, собакъ и другихъ домашнихъ животныхъ.

е) Достопримѣчательнѣйшіе случаи болѣзней, приличивыхъ и заразительныхъ.

ф) Замѣчанія объ употребляемыхъ способахъ леченія.

г) Замѣчанія въ ученомъ отношеніи, опыты новыхъ способовъ леченія и новыхъ врачебныхъ средствъ.

и) Замѣчанія по части ветеринарной полиціи.

**VI. Przedmioty dotyczące się
weterynaryi.**

- a) Wpływ powietrza, pokarmów i innych ogólnych przyczyn na zdrowie zwierząt.
- b) Choroby epizootyczne i enzootyczne.
- c) Choroby zaraźliwe z szczególnym względem na wściekłą zwierząt domowych.
- d) Choroby sporadyczne koni, bydła rogatego, psów i innych zwierząt domowych.
- e) Ważne pojedyncze przypadki chorób, szczególnie epidemicznych i zaraźliwych.
- f) Uwagi nad używanymi sposobami kuracyjnemi.
- g) Uwagi naukowe, doświadczenia z nowymi sposobami leczenia i środkami lekarskimi.
- h) Uwagi policyjno-weterynarne.

OMYŁKI W DRUKU.

<i>Nastr.</i>	<i>12 wiersz</i>	<i>14 zamiast</i>	<i>bonum</i>	<i>czytaj</i>	<i>bonum</i>
—	13	—	15 bonum	—	bonum
—	15	—	13 Rankor	—	Rankorż
—	15	—	20 haemorrhoides	—	haemorrhoides
—	17	—	2 epizootica	—	epizootica
—	17	—	3 onychia	—	paronychia
—	17	—	6 epizooticum	—	epizootica
—	17	—	14 <i>dodaj:</i> Malleus farciminosus, cachectia lymphatica farciminosus		
—	18	—	9 <i>zamiast</i> stamaturia	<i>czytaj</i>	haematuria
—	18	—	12 rachialgia	—	rhachialgia
—	19	—	9 stamaturia	—	haematuria
—	19	—	13 rachialgia	—	rhachialgia
—	21	—	23 1818	—	1828
—	22	—	1 1818	—	1828
—	29	—	21 opuścić należy słowo: błota		
—	53	—	13 <i>zamiast</i> chorych	<i>czytaj</i>	chorób

*W aneksie litt. F. na stronie 9 w. 14 zamiast epidemicznych
czytaj epizootycznych.*

BIBLIOTEKA
AKADEMII MEDYCZNEJ
W LUBLINIE

05421